

การประยุกต์การเรียนรู้แบบร่วมมือในวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพ

การพยาบาล

APPLICATION OF COOPERATIVE LEARNING IN THE NURSING

ETHICS AND LAWS COURSE

อรุณี เพื่อนดวง พย.ม. (Arunee Puandung, M.N.S)¹

รัตนภรณ์ ศิริวัฒน์ชัยพร วท.ม (Ratanaporn Siriwatchaiporn M.Sc.)²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) การสอนในรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลซึ่งมีความยากในการทำความเข้าใจสาระและมีรายละเอียดซับซ้อน การสอนโดยจัดให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง พึ่งพาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน มีการอภิปรายร่วมกันในกลุ่มย่อย และนำเสนอแลกเปลี่ยนความรู้ในชั้นเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการฝึกทักษะการคิด การทำงานร่วมกันทำให้ทุกคนมีความกระตือรือร้นในการสืบค้นข้อมูล อภิปรายสรุปประเด็นสำคัญ และนำเสนอข้อมูลที่ได้ใจความสำคัญเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจลึกซึ้งมากขึ้น

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ, วิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล

Abstract

This article aimed to present cooperative learning strategy for teaching Nursing Ethics and Laws course, which has complicated and difficult to understand content. In the cooperative learning, students were arranged for self-study, sharing idea with friends, small group discussion, and in-class presentation. This learning method allowed the students to think comprehensively. Working as a team encouraged students to enthusiastically search information, discussion and conclusion for main ideas, and presentation what they learned with better understanding.

Keywords: cooperative learning, Nursing Ethics and Laws course

¹พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ, E-mail: karaket_pond@hotmail.com

²พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ, E-mail: siriwatchaiporn2499@gmail.com

บทนำ

จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล เป็นวิชาที่ถูกกำหนดในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (สถาบันพระบรมราชชนก, 2554) การสอนในหัวข้อ “กฎหมายเกี่ยวกับการสาธารณสุข” ส่วนใหญ่จัดรูปแบบการสอนโดยการบรรยาย ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาให้ความสนใจน้อย เนื่องจากมีเนื้อหา กฎหมายที่ต้องท่องจำเป็นจำนวนมาก รายละเอียด ซับซ้อนและประกอบกับยังไม่มีประสบการณ์ในการขึ้น ฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย ทำให้เข้าใจประเด็นกฎหมาย ได้ยาก ขาดการมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ ผู้สอนจึง ได้มีแนวคิดในการปรับกลยุทธ์การสอนโดยใช้รูปแบบ การเรียนรู้แบบร่วมมือขึ้น โดยเลือกหัวข้อ ที่มีความ สำคัญจำเป็นต้องศึกษาติดตามให้ทันสมัยอยู่เสมอ สนับสนุนการส่งเสริมเจตคติ มีการคิดวิเคราะห์ใน ประเด็นสำคัญและสามารถนำมาปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน เช่นหัวข้อการสอนกฎหมายใหม่เกี่ยวกับการควบคุม บุหรี่ กฎหมายโรคติดต่อ ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข บทความนี้ได้นำเสนอกรณีศึกษาในหัวข้อ “พระราช บัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 17, 18 และ 19” แก่นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 เพื่อ เพิ่มความสนใจกระตุ้นให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนา เจตคติและมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครอง สุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในวิชาอื่น ๆ และชีวิตประจำ วันต่อไปได้ดียิ่งขึ้น

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) เป็นวิธีการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการวิธีการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชา พร้อมทั้งเน้น ให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการกระบวนการคิด ทักษะ สัมพันธภาพและมีเจตคติที่ดีในการทำงานร่วมกัน โดย

การจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยเพื่อส่งเสริมให้มีการทำงาน ร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนมีการขยายการเรียนรู้ของตนเอง และผู้อื่นให้มากที่สุด การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการ พัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม โดยเชื่อว่าหลังจบการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ความรู้ มีเจตคติที่ดี มีการฝึกทักษะการคิด การวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการกลุ่มไปพร้อม ๆ กัน

แนวคิดในการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ พัฒนาจากหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือของจอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson, Jonhson & Holubec, 2008) โดยเห็นความสำคัญของการสร้างบรรยากาศของ การพึ่งพาและร่วมกันทำงานให้มีความรู้สึกทั่ว ๆ กันได้ประโยชน์ รู้สึกชนะและชนะ ด้วยกันทุกฝ่าย (ทิสนา แคมมณี , 2553) หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีหลักการสำคัญคือ 1) จัดให้มีการเรียนรู้โดยอาศัยการ พึ่งพาเพื่อความสำเร็จ (Positive interdependence) 2) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น ร่วมกัน 3) ส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันโดยใช้ทักษะ ทางสังคม (Social skills) และกระบวนการกลุ่ม 4) มีการสร้างผลงานที่วัดผลได้ทั้งรายบุคคลและ รายกลุ่ม รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ แบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีความ แตกต่างกันในเรื่องการจัดกลุ่มศึกษาเนื้อหา การ ทดสอบ และการคิดคะแนน ดังที่ทิสนา แคมมณี (2553) ได้ยกตัวอย่างไว้ เช่น กระบวนการเรียน การสอนในรูปแบบจิ๊กซอร์ (Gig saw) รูปแบบ TAI (Team Assisted Individual Ligation) รูปแบบ LT (Learning Together) รูปแบบ GI (Group Investigation) เป็นต้น

กรณีศึกษาการประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ในวิชาจรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพการ พยาบาล

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ เป็น 1 ใน 5 ของสถาบันนาร่องที่มีการบูรณาการเนื้อหาการ ควบคุมการบริโภคยาสูบเข้าสู่หลักสูตรการศึกษา

พยาบาลระบบปกติโดยสอนสอดแทรกเนื้อหาทั้งในภาค ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สำหรับวิชาจริยศาสตร์และ กฎหมายวิชาชีพการพยาบาลมีการจัดสอนกฎหมายใหม่ ในหัวข้อ”พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่ สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 17, 18 และ 19”แก่นักศึกษาพยาบาลศาสตร บัณฑิต ชั้นปีที่ 2 เป้าประสงค์เพื่อสร้างเจตคติการเป็น แม่แบบของการเป็นผู้นำทางสุขภาพโดยเนื้อหาหลัก ๆ มี 4 หัวข้อ ได้แก่ 1.พิษภัยบุหรี่ 2.พระราชบัญญัติ คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 3.ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 17, 18 และ 19 4.บทบาทหน้าที่ของพยาบาลตาม พระราชบัญญัติ คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535

การจัดการสอนใช้การประยุกต์การเรียนรู้แบบ ร่วมมือ ในการจัดการเรียนการสอนหัวข้อดังกล่าว ข้างต้นโดยเลือกรูปแบบ กลุ่มสืบค้น (Group investigation) ด้วยเหตุผลจากมีจำนวนนักศึกษาจำนวนมากและนักศึกษาส่วน ใหญ่มีความพร้อมในการใช้อุปกรณ์สื่อสารเทคโนโลยีที่ ทันสมัยในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสารวิชาการต่าง ๆ ได้สะดวกรวดเร็ว โดยการจัดการสอน มี 5 ขั้นตอน คือ 1) จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มโดยสมัครใจ 2) แบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ 3) มอบหมายเนื้อหาไปศึกษาข้อมูล ในกลุ่มย่อยก่อนเข้าเรียน 1 – 2 สัปดาห์ 4) จัดกลุ่มย่อย ให้นักศึกษาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสรุป ผลการศึกษาในกลุ่มย่อย 5) แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน ในชั้นเรียน สรุปวางแผนดำเนินการสอนตามลำดับต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอน (ใช้เวลาในห้องเรียน 2 ชั่วโมง)

กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้เรียน	เหตุผล
ขั้นเตรียม		
1) แนะนำทักษะในการเรียนรู้แบบร่วมมือ (นอกตารางเรียน)	-ผู้เรียนทุกคนศึกษาเนื้อหาสาระล่วงหน้า ก่อนเข้าชั้นเรียน	-ให้ผู้เรียนรู้บทบาทในการเรียนรู้ แบบร่วมมือ
2) จัดกลุ่มย่อยประมาณ 10-12 คน	-ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล	-ผู้เรียนมีเวลาในการจัดการศึกษา ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลด้วย
3) มอบหมายใบงานให้นักศึกษาทุกคน อ่านเอกสาร 3 ชุด ให้ผู้เรียนทุกคนใน แต่ละกลุ่ม ศึกษาเนื้อหาสาระเพิ่มเติม กฎหมายใหม่ที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 หัวข้อ ล่วงหน้า 1-2 สัปดาห์ และเขียนสรุป เนื้อหาในรูป Concept mapping ส่งก่อน เข้าเรียน 2 วัน		ตนเอง

ตารางที่ 1 แสดงกิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนการสอน (ใช้เวลาในห้องเรียน 2 ชั่วโมง)

กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้เรียน	เหตุผล
ขั้นนำ (10 นาที)		
- ทักทายนักศึกษา	- เขียนคำตอบพินิจจากบุหรีในกระดาษ	- ผู้เรียนได้ความรู้ ตระหนักถึง
- บอกวัตถุประสงค์การเรียนการสอน	- ตอบคำถามพินิจจากบุหรีและซักถาม	สุขภาพของผู้สูบบุหรีและผู้ได้รับ
- นำเข้าสู่บทเรียนโดยการถามถึงพินิจจากบุหรี แล้วให้นักศึกษาเขียนลงในกระดาษที่ได้เตรียมไว้ให้และเขียนชื่อ-นามสกุล ไว้ที่มุมกระดาษด้านบนขวา	ข้อสงสัยในประเด็นที่ต้องการเรียนรู้	รับควันบุหรีมือสองที่ส่งผลกระทบต่อสังคม
- สุ่มผู้เรียน 2 - 3 คน ให้ตอบคำถามและจากการตอบคำถามบรรยายพร้อมยกตัวอย่างประกอบโยงเข้าสู่บทเรียน		
ขั้นสอน (90 นาที)		
1. จัดผู้เรียนเข้านั่งเป็นกลุ่ม 10 กลุ่ม ๆ ละ 10-12 คน	1) เลือกประธานและเลขานุการควบคุมการอภิปราย	- เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มได้
2. มอบหมายให้ สมาชิกทุกกลุ่มวิเคราะห์เนื้อหาสาระเพิ่มเติมกฎหมายใหม่ที่เกี่ยวข้องกับทั้ง 3 หัวข้อ ประเด็นอภิปรายดังนี้	2) ผู้เรียนในกลุ่มได้รับข้อมูลนำเสนอภายในกลุ่ม	คิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้
2.1.พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี พ.ศ. 2535 (กลุ่มที่1,4,7)	3) สมาชิกในกลุ่มร่วมกันทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระและร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่ผู้สอนมอบหมาย	สรุปร่วมกัน
2.2.ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 17, 18 และ 19 (กลุ่มที่2,5,8)	4) สมาชิกในกลุ่มซักถามข้อสงสัยจากกลุ่มและอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	
2.3.บทบาทหน้าที่ของพยาบาลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี (กลุ่มที่ 3,6,9,10)	5) สรุปนำเสนอข้อมูลต่อกลุ่มใหญ่	
โดยจัดให้นักศึกษาอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้เพิ่มเติมภายในกลุ่มตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายใช้เวลา 30 นาที		- ได้ขยายความรู้ ทศนคติแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล สู่กลุ่มย่อยและในชั้นเรียน
3. กำหนดเวลาในการนำเสนอข้อมูลภายในกลุ่มและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลที่สำคัญภาพรวมของสาระทั้งหมดกลุ่มละประมาณ 15 นาที และไม่นำเสนอซ้ำกับกลุ่มที่ได้นำเสนอไปก่อนแล้วที่เป็นประเด็นเดียวกัน		

ตารางที่ 1 แสดงกิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนการสอน (ใช้เวลาในห้องเรียน 2 ชั่วโมง)

กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้เรียน	เหตุผล
<p>4. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนถามข้อสงสัย และสรุปประเด็นเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ครบถ้วน</p> <p>ขั้นสรุป (20 นาที)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนสรุปและเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ครบถ้วนและสะท้อนให้ผู้เรียนได้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของพยาบาลต่อการควบคุมการสูบบุหรี่ - ประเมินผลหลังเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน 5 ข้อ ให้ผู้เรียนได้ประเมินผลการเรียนรู้ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม เมื่อทำเสร็จ เฉลยแบบทดสอบพร้อมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ร่วมกันสรุปประเด็นที่สำคัญในตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 17, 18 และ 19 	<ul style="list-style-type: none"> - ร่วมอภิปรายประเมินผลการจัดการเรียน การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) - ผู้เรียนได้สะท้อนถึงผลลัพธ์หลังเรียนและเสริมแรงจูงใจในการเรียน

ผลลัพธ์ของการสอนโดยประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ

สรุปผลหลังการสอนจากกรณีศึกษาการประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือในวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) รูปแบบกลุ่มสืบค้น (Group investigation) การดำเนินการสอนตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุปได้เน้นการใช้ concept mapping และใช้ทักษะการทำกลุ่มร่วมด้วย ทำให้ผู้เรียน ตั้งใจเรียน มีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะสืบค้นข้อมูล ศึกษาข้อมูลมาก่อนล่วงหน้า ในการเข้ากลุ่มอภิปรายสรุปข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญพร้อมกัน และนำเสนอข้อมูลได้ถูกต้องและมีเนื้อหาที่น่าสนใจ นักศึกษาช่วยกันนำเสนออย่างสนุกสนานชวนติดตาม อีกทั้งมีการประเมินผลหลังการเรียนโดยใช้แบบทดสอบปรนัย 5 ข้อ ซึ่งพบว่าผู้เรียนเขียนคำตอบพิชภัยจากบุหรี่ได้ถูกต้องและทำแบบทดสอบหลังเรียน

ผ่านเกณฑ์ทุกคน ได้ 4-5 คะแนนมากกว่าร้อยละ 80 ผลการได้คะแนนมากน้อยในแต่ละกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันและจากผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานักศึกษาได้เขียนข้อเสนอแนะไว้ว่า “การสอนด้วยวิธีนี้ทำให้มีความสนใจอยากติดตาม ไม่ง่วงนอน และสามารถจดจำได้ง่าย มีแบบทดสอบหลังเรียนเป็นการทบทวนสิ่งที่ได้ศึกษาเรียนรู้มาประกอบกับอาจารย์ผู้สอนใช้ภาษาทางกฎหมายที่เข้าใจได้ง่าย จึงอยากให้มีการสอนแบบนี้ในปีการศึกษาต่อ ๆ ไป นอกจากนี้ มีนักศึกษาส่วนหนึ่งตามมาขอบคุณอาจารย์ภายหลังว่า ดีใจที่อาจารย์ให้โอกาสอ่านและศึกษาประเด็นกับเพิ่มในช่วง 30 นาทีก่อนนำเสนอในชั้นเรียน เพราะตนเองงานยุ่งมาก มีเวลาอ่านด้วยตนเองน้อยมาก เมื่อมาเข้ากลุ่มแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ๆ ทำให้รู้และเข้าใจสิ่งที่อ่านมามากขึ้น

บทสรุป

กลยุทธ์การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่เหมาะสมที่จะมาใช้สอนในวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลในประเด็นข้อกฎหมายใหม่ที่ประกาศใช้หรือเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา การที่ผู้เรียนร่วมกันค้นคว้าศึกษาสิ่งใหม่ ๆ และสรุปเนื้อหาในรูปแบบ concept mapping และมีโอกาสอธิบายแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้กับเพื่อนวัยเดียวกัน ทำให้มีการขยายการเรียนรู้ของตนเองแก่เพื่อน ๆ ไปพร้อมกัน การจัดกลยุทธ์การเรียนรู้แบบร่วมมือนี้ จึงเป็นการปรับกระบวนการทัศน์การสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดของมูลนิธิสตรี-สถุขต์วงศ์ (มสส.) โดยนายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ ซึ่งเชื่อว่า การศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ควรปรับกระบวนการสอนโดยครูมิใช่ผู้มอบความรู้อย่างเดียว แต่ครูเป็นผู้ช่วยออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน (เบลล์นิกา, เจมส์, แบรินต์, และรอย., 2554) อีกทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง รับผิดชอบ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้เรียนที่จะเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและช่วยเชื่อมโยงนำทางให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553,)

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการสอนที่เน้นการบูรณาการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันโดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยเล็ก ๆ ส่งเสริมให้คนเก่งช่วยคนอ่อนและคนปานกลางร่วมกันเสริมเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ครอบคลุม แต่ในการจัดการสอนในกรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มซึ่งมิได้วัดความสามารถเพราะมีการแบ่งกลุ่มแบบสมัครใจในการเรียนหัวข้อของบทเรียนช่วงต้น จึงจำเป็นต้องใช้กลุ่มเดิมเพื่อลดความสับสนเมื่อเข้ากลุ่มและลดเวลาในการจัดกลุ่ม ทำให้ไม่มีการละผู้เรียนได้ตามสมรรถนะที่กำหนดไว้ แต่จากผลคะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกัน พิจารณาได้ว่าภายในกลุ่มมีการละสมรรถนะเก่ง กลาง อ่อน โดยมีตั้งใจ อย่างไรก็ตามก็เป็นสิ่งที่ทำทนายว่า ในครั้งต่อ ๆ ไปควรมีการคัดเลือกและความถนัดซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะทำให้มีการขยายการเรียนรู้สืบค้นได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้กลยุทธ์การเรียนรู้แบบร่วมมือจำเป็นต้องมีขั้นตอนการตรวจสอบผลงานและสรุปการเรียนรู้โดยให้กลุ่มสรุปประเด็นการเรียนรู้ที่ได้ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่ได้มีการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาและลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่มีคุณภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *การจัดการเรียนรู้แนวใหม่ : ทฤษฎีแนวปฏิบัติจากผลการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ทีศนา แคมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เบลลันกา, เจมส์, แบรินต์ และรอย. (2554) *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. แปลจาก 21st Century skills: Rethinking How students Learn. แปลโดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์. กรุงเทพฯ: โอเพนเวิลด์ส์.
- สถาบันพระบรมราชชนก. (2554). *รายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3) รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4) หมวดวิชาเฉพาะกลุ่มวิชาชีพ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต. (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- สภาการพยาบาล. (2553). *รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการแพทย์และสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: ศิริยอดการพิมพ์.
- สุปาณี เสนาดีสัย และ คณะ. (2555) *การบูรณาการเนื้อหาการควบคุมการบริโภคยาสูบเข้าสู่หลักสูตรการศึกษา พยาบาลระบบปกติ: บทเรียนจากสถาบันนาร์อง*. กรุงเทพฯ: อัพทฤษฎี ศรีเอเทนิว จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2553). *พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 17, 18 และฉบับที่ 19*. สืบค้นจาก www.ThaiLaws.com.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2555). *การสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2554*. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.
- Cheery, B. & Jacob, S.R. (2014). *Contemporary Nursing: Issues, Trends, and Management*. (6th Ed). ST. Louis, Missouri: Elsevier Mosby.
- Johnson, D.W., Johnson, R.T., & Holubec, E.J. (2008). *Cooperation in the classroom* (7thed.). Edina, MN: Interaction Book Company.